

ВІХОДІТЬ ЩОДНЯ РАНО

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Останніми двома пролетіла в часописат-
біста, що Японія буде в найближчому часі ви-
водити теж скільки частин для американських
авт. Як японський дампінг впливає на розвит-
ток японського промислу нагад, видно найкраще з
таких порівнянь: 1914 р. було в Японії лише
31,717 фабричних підприємств, 1929 р. ще лиш
43,949, а вже в 1933 р. понад 70,000.

Найбільший вибір

благатних товарів по
незвичайно низьких цінах
23/73 3-6

АНТІН УВЕРА
Львів, ул. Галицька ч. 10.

Деж лежить причина того надзвичайного розмаху Японії? Причин цих є аж п'ять: 1) упадок вартості японської валюти; 2) соціальний дампінг; 3) сильна раціоналізація у виробництві; 4) промислова і торговельна шпіонажа і 5) підтримка японського уряду для свого промислу. Японська валюта виває чині на дві третини меншу вартість, ніж мала ще донедавна і ця знижка її вартості йде ще далі.

Японський робітник працює десять годин денно, а його платня за робочий день не є більша від платні пересічного європейського робітника за роботу годину.

Японія перевела в останніх часах далекосягду раціоналізацію у виробництві й транспорті і вона щодалі, то більше зростає й поширюється разом зі зростом електрифікації країни. Статистика з 1931 р. подає лише мільон шістьсот тисяч промислового робітництва, а з того більше ніж половина є жінок. Так нпр. у текстильному промислі 82,4 пр. всього робітництва творять жінки.

Найсильнішу базу для свого розмаху має японський промисл і торгівля та японський дампінг у допомозі з боку японського уряду, а допомога ця є дійсно всебічна. Японський уряд головню підтримує експорт. Вкажемо тут лише на деякі сторінки цієї допомоги: уряд реститує на

всього роду матеріали вовняні та інші —
найдешевше в текстильних магазинах
„ТАНИЙ СКЛЕП“ — 3. ЗАЛЕСКИЙ, Львів,
22/48 Галицька 8.

податках 10 пр. вартості експортного товару; 70 пр. вартості експортних замовлень на нових ринках збуту покриває сама держава під титулом евентуальної втрати; держава субвенціонує банки з метою дешевого дисконту експортних векселів; а далі держава дає великі субвенції промисловим експортним товариствам і транспортним морським товариствам. Останніми часами почав теж японський уряд субвенціонувати висилку торговельних місій за чужину та оплачувати чужих торговельних і промислових експертів, а теж звільняти від податку деякі експортні фірми.

Всі ці обставини доводять до того, що Японія має шораз то більші можливості збільшувати свій експорт, не дивлячись на те, що його вартість є куди менша від його кількості. Так нпр. в останніх місяцях вивезла Японія до Німеччини товарів в ціні майже на половину меншій, але зате у кількості на четвертину більшій. Це значить, що Японія знизила ціни своїх товарів більше ніж на 60 пр.

Світова торгівля занепокоєна. Жовта небезпека — кажуть — вже є тут. Найвищий час з нею боротися. Але як? Більші думки в цій справі, аж до плану вирішення цього питання з загально-міждержавному розмірі виключно. Чи це щось могло би, треба сумніватися, тим більше, що є держави, які не мають найменшої причини ставитися ворожо до дешевого імпорту японських товарів, бодай до деяких із них.

М. Н.

З лемківських дивоглядів.

Війти збирають підписи. — Делегація у Львові. — Вогнище православ у лиському повіті.

В лиському повіті діються нечувані речі. З одного боку йде акція за поширення юрисдикції нової Апост. Адміністрації, себто ніби підтримування католицького місіонерства, з другого — завзята кампанія за православ'ям, а одні і друге роблять — ті самі люди!! І так ми є свідками, як деякі многонадійні війти нагло заметушилися у березні ц. р. вганяючи по селах за підписами поміж темним населенням. Ці підписи підтверджують опісля громадськими печатками, отже надають їм урядовий характер і наборзі відсилають до староства в Лиску, а звідтіля ті папери йдуть до нуція у Варшаві і до Апостольської Столиці. У тих заявах кажеться про потребу поширення границь новоствореної Адміністрації. Річ у тім, що під юрисдикцію нового апостольського візитатора не прилучено трьох деканатів на просторі лиського повіту, а саме: лупківського, балитородського і лиського.

Війти збирають підписи від темних і невідомих справи селян під заяву, щоби саме ті

три деканати також влучили до нової лемківської гр.-кат. Апост. Адміністрації. Шкаво, яким чином прийшла їм така думка. Про це отверто говорить говірливий війт з Лупкова Дмитро Лукачик, один із найревніших збірщиків отих підписів. А саме, 24. березня ц. р. в селі Смільнику заявив він тамошньому війтові Михайлові Мацейкові без обиняків, що підписи між доокличними дітьми та селянами доручив йому збирати один його відомий заступник погрожуючи одночасно наслідками на випадок непослуху. І дійсно підписи на таке прохання зібрав Д. Лукачик — крім Лупкова — ще в селах Зубенське, Воля Мігова, Манів і Балинція.

З тією самою метою явилася у львівського воеводи в дні 27. березня ц. р. делегація селян з Лупкова під проводом Петра Гонци. Вислід авдієнції нам ще невідомий.

Зате відома ще одна — дуже прозаїчна — причина тої цілої акції. Оце в лупківським деканаті знаходяться багаті ліси, власність пере-

Подяка.

За дві адамашкові ковдри на нові з фірми Р. ВАНК у Львові, які я одержав як премію з першого льосування „Діла“, складаю Шановній Адміністрації „Діла“ щиру подяку.
М. БОБИЛЯК учитель.

миської капітули. Селяни страшать, що вони будуть змушені на нового єпископа платити гроші, а ось — мовляв — з лупківських підписів можна би те нове єпископство дуже добре винувати. Характеристичний прицинок, на моралізація йде довкола справи новоствореної Делегатури.

Однак, як ми згадали на самому вступі, найцікавіше тут те, що звеличили католицького місіонерства на Лемкіщині (коби лише під кермою перемиської капітули) є однією з підписів між війтами і населенням під ім'ямом до Ап. Нуція і Риму, той сам війт Дмитро Лукачик славлю і явно агітував, щоби селяни підписувались за „православним“ єпископом! І на тому ще не кінче. Одночасно зі згаданою акцією підготовляється зручно в лиському повіті два нові вогнища православ'я, щоби покористуватися на випадок відмови населення — поширити юрисдикцію апостольського візитатора на згадані три деканати. Тамти вогнищами православ'я мають стати села Гута і Лупків, де при кінці минулого року покінчилися тамошні парохі, оба завідаті і акції московської. Зрештою про бандикський акцію на о. М. Плахту, хвилевого завідателя в Гуті ми вже писали (гл. „Діло“ ч. 67 з 14 березня ц. р.). Зате в Лупкові покищо кипить, бо московська акція синів покійного о. Грехи не вгає. За почином його синів російський емігрант Мусік Козакевич організував місцевий хор, з яким виспівує в церкві ціле богослуження у московській вишній, а саме: „Господи памілуй“, „Тебе Господи“, „Верую в єдинаво Бога“, „Богородицю“, „попечені“ і т. д. І хоча новий о. завідатель забороняє їм співати московським налівом, то проте диявол Козакевич і хористи „даді виспівують на свій лад, ширючи згіршення між вірними“.

І ті самі делегати, які їздили до Лиски-Львова, як ревні прихильники Ап. Делегатури, одночасно отверто заявляють себе прихильниками православ'я. — Підготовлено, до речі, довголітнього працює тамошніх покійних парохів-москвофілів. Ці події кидають яскраве світло на вартість аргументів, наче-то „уцілізація“ в гр.-кат. церкві була головною причиною поширення православ'я на Лемкіщині.

(1-1)

УКРАЇНЦІ!

КУПУЙТЕ ТОВАР ТІЛЬКИ У ФІРМАХ
ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІЙ
ПРЕСІ.

ФЕЙДЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 13. КВІТНЯ 1934.

МИРОН ЗАРИЦЬКИЙ.

Астрономія в старині. *)

Початки пізнання неба сягають стародавніх віків преісторії. Тяжко сьогодні усталити цей мент часу, коли наші предки освідомили собі свої духові сили і зачали їх прикладати до пізнання світу. Не легко нам збагнути, коли зачали вони стежити за рухами зоряного неба. Коли тільки людина дійшла у своїй еволюції до такого ступня досконалості, що зуміла відрізнити своє власне „я“ від предметів і явищ довколишнього світу, стрінулася доразу з безліччю явищ дивних і таємних. Мусіла поборювати могутні сили природи, яких не могла опанувати, бо їх ще не вислідила і не зрозуміла. Бачила на небі сива й їх рухи, та не могла дійти до їх суті, ані дошунатися їх зв'язку зі своїм власним існуванням. Отже кожний могутній прояв природи вважала за божий, тому жаж, подив і покірні благання були її єдиною реакцією на хуртовини, громи й затьми, а в мольбах подяки славляла животворне сонце і кожне добродійне явище землі і неба.

Тисячі років минули, заки люди крім почувань змогли протиставити природі також свою думку, заки зачали явища розсліджувати і вивиснювати. Не легко було пізнати самим оком правильність рухів небесних тіл, навчитися передбачувати затьми і відріжжати пла-

нети від сталих зв'язів. Отже був це великий крок у розвитку культури духа, коли доцільна обсервація неба дала початок астрономії.

На розлогіх долинах сходю, на врожайнім ґрунті, зрошуваним темними водами широким рік і їх вилівів, у зоряних нощах тихих і погідних зродилася наша наука. Єгиптяни над Нілом, вавилонці над Евфратом і Тигром, гіндуси над Гангом і китайці над Янцекіангом уже перед кількома тисячами літ найшли такі сприятливі обставини побуту і тільки вільного часу, — тої першої умовини розвитку кожної культури, — що могли відірватися від повсякденних клопотів і потреб війни і ловів, і зайнятися обсервацією явищ ближчої й дальшої природи і з глибоким захопленням подивляти їх взаємини, зв'язок і правильну конечність.

У кожного з тих народів була окрема каста жерців, які плекали справи релігійного культу, але займалися також такими речами, що належать сьогодні до ділянки суддів, лікарів, мистців і вчених. Вони це вперше лучили явища неба з долею людини і обумовляли її життєві успіхи від розкладу планети у хвилини її народни. Астрологічні гороскопи були першою спонукою пильної обсервації неба і утворювання в письмі її вислідів.

Лічба і поділ часу були другим товчком досліду змін зоряного неба. На приказ жерців і за їх плянами будували первісні астрономічні прилади й обсерваторії, яких опис знаходимо у сучасних і ліжніших хроніках. Вони це навчили людство початків числення й мірення і оперли астрономічні поміри на точних законах математики.

Коли люди навчилися числити кількість днів, що минають між однаковими станами сонця й фазами місяця, прийняли певнісно в Ва-

вилонії, що рік триває 360, а місяць 30 днів. Це стало причиною поділу повного круга на 360, якого не могли провалити реформаторські прямуювання французької революції і якого сьогодні живимо. У часах Гомера й Геліодора приймали в Греції у році 6 місяців по 30 і 6 по 29 днів, так, що рік мав тільки 354 дні. Далі поміри й обчислення доводили до шораз докладнішого пізнання часу обігу сонця і змін фаз місяця. Треба тут згадати про рахунок „до тоєтерів“ і про цікаві Метона оповіщення про олімпійських ігрищах 432 р. Єгипетський рік, що мав спочатку також 360 днів, замінив більш-менш з початком впливу Нілу, коли зоря Сірії сходила разом зі сонцем. Однак скоро запримітили, що це рік за короткий, отже по давньому повір'ю бог Тот виграв у карті з богині Ізиди 5 днів і подарував їх людям на доповнення року. Пізніше заведено період „Сотіс“, в якому рік мав 365 $\frac{1}{4}$ днів і це стало основою юлійського календаря заведеного Римом Цезарем у 46 році. Та лічба, що утворювала переступний рік що чотири роки переступляла аж до часу папи Григорія XIII, який у 1582 році скасував переступний рік що сто літ, з винятком соток подільних на 400 і цей календар до нині обов'язує.

Вже вавилонці знали період „Сарос“, що тривав 18 років і 11 днів, в якому повторювалися всі затьми сонця й місяця і на основі вавилонських записок міг Талес передбачити затьми сонця в 585 році. Як давніх часів свідать обсервації й реєстрації затьми, видно з давнього китайського літопису, де читаємо, що в 2137 році повісили на шибениці двох астрономів, і Хо за те, що з причини пияцтва не одолісти ли прилюдно майбутньої затьми сонця.

(Продолження буде)

*) Реферат виготовлений на ширших сходинах з астрономічного гуртка під Т. в ім. Петра Могили.

По дорозі до ліквідації.

Припинення діяльності філії „Просвіти“ в Збаражжі. — Припинення діяльності Кружка „Рідної Школи“. — Загроза для Народніх Домів.

Збаражське Староство в останніх двох тижнях припинило в діяльності збаражську філію „Просвіти“ і читальні „Просвіти“ в Збаражжі, в Тернопільській, в Кабланівській, в Добромірській, в селі і на Кінці, в Гушанках, і в Демішках з тої причини, що державна поліція, перевіривши якнайдовкілішу ревізію в бібліотеках, закинула і забрала зі собою сконфісковані такі книжки: Король Данило, Молода Україна Франка ч. 40 і 57 На вічність Героям, Наша школа в прмі, Шевченкова Криніца, На тривогу, До Савви, Кобзаря Шевченка, Календарі „Червоної Калини“ для різних літ, Колесні „Укр. Нар. Думи“, Історія України Аркаса, Між молотом а ковалом, про Україну Аркаса, Провітні Листки, Сімейна Вавилонська, Провітні Листки, Божий Стріпий, Як Москва нищила Україну, Божий Стріпий, Чорна Рада Куліша, Мала Історія України Крипакевича, Гетьман Петро Дорошенко, Давидок ч. 1, Максим Залізник, Як український наріз, Гайдамаччина, Карти „Відродження“, Провітний Реферат, Оподання Кашенка, Під Корсунем, Княжий годок Галич, Великий день, Мапа Українських Земель. Своєю постановою Староство мотивує, що Товариство, маючи у бібліотеці ніяку книжку, не дозволено наслідком свого змісту до публічного вжитку, зійшло на дорогу поліції.

Всі повні товариства внесли відклики до Вовітського Уряду і одні покликалися на те, що упорядкували свої бібліотеки та висортували й усунули сконфісковані книжки на основі вжитого вжитого згідно з оголошенням в Моніторі Польським, а які читальні такої списку у себе не мали, покликувалися у відкликах на те, що не знали про конфіскації тих книжок.

Одразується констатувати негайного виготовлення додаткового списку сконфіскованих книжок і розіслання його по читальнях та оголошення в пресі із закликом, щоб всі публічні бібліотеки належно свої книжки впорядкували.

Крім повніших читальні збаражське Староство припинило в діяльності дві читальні в Кобині, то є в селі і Кутенській, в Красносіллях, в Іванівцях і в Березівській Малій за те, що приймали дітей у шкільному віці в членів читальні. Формального прийняття і вписання в членів дітвори не було, бо виділи ніде не відбули в тій справі формального засідання, а тільки по деяких читальнях діти нижче 14 літ позичали діточі книжки, а по деяких тільки позичувалися діти в членів, але виділи не вписали перепроводити формальностей як провірення віку і засягнення дозволу батьків або опікунів на прийняття.

Проти повнішої постанови Староства поносили читальні також відклики до Вовітського Уряду.

Виділів і голов повніших читальні покларало Староство гривнями від 150 до 300 золотих або карою арешту по 14 або 7 днів.

У Збаражжі припинено також діяльність Повітського Кружка „Рідної Школи“ за те, що в бібліотеці знайшла поліція книжку „Син України“.

Вкінці в тих місцевостях, де читальні або кооперативи мають власні домів і то навіть такі, що були збудовані і взяті до ужитку ще перел 1928 р. (Черніхівці), зажадало Староство, щоб власники виказалися дозволом Вовітського Уряду на ужитковання для публічних цілей будинку Народнього Дому, бо в протинім випадку буде застосований примус в арт. 48 розпор. про примусове поступовання в адміністрації з 22. 3. 1928 р. Дя. зак. ч. 36 поз. 342. Державна поліція по думці повнішої постанови Староства заборонила читальням скрини і взагалі якунебудь діяльність, а тільки крамничі кооперативи покищо ще торгують.

Накази Староства із загрозою кари до 100 зол. дістали „Український Дім“ у Збаражжі, і Народні Домів у Пеньківцях, у Кошляках, Черніхівцях, Тернопільській, Скориках, Лубанках Нижніх і мабуть в інших місцевостях, але до сі не згодосилися.

НАЙКРАЩІ ВОВНЯНІ МАТЕРІАЛИ

як шкільні мундурки, костюми, мужські убрання — та всілякі товари
З МАГАЗИНУ НОВИН „ТЕКСТИЛЬ“ — Ст. ЗАЛЕСКА вул. Галицька ч. 18.

жіночі теми свідчать про щось зовсім протилежне. В них не тільки не можна пайти ніяких нових думок, ніякої програми, але вони грішать також неможливіми, просто непристойними незнаннями навіть найбільше примітивних відомостей про те, чим був і чим є жіночий рух у світі і в нас.

Пам'ятаємо ще минулорічні статті, які появилися були в „Нашому Кінці“ та в „Студентському Шляху“, де як програмку пресі для „нового світу“, для „піонерів нового життя“ подавалося такі справи, як діточі садки, уживання рідної мови і переведення в життя гасла „свій до свого“, отже речі, які українське зорганізоване жіноцтво робить від п'ятидесяти літ. Одначе повторити старі гасла, коли вони добрі і корисні та подавати їх за буніт власний винахід і нові ідеї — це ще не великий гріх і нікому шкоди заподіяти не може. Далеко гірше, коли під плащиком нових ідей перешиплюється на український ґрунт таке розуміння завдань жіноцтва, яке є чуже нашому національному характерові та протилежне національному інтересові. А до цього договорилися „Вісті“ в останньому числі (з 5. квітня ч. р.).

Одначе розглянемо наперед мотиви, які спонукали „Вісті“ зайняти негатиивне становище до Українського Жіночого Конгресу. Визнати подані у названих статтях закиди та передати їх у як-так упорядкованій і зрозумілій формі річ незалежно. При найкращій волі годі вхопити споміж туманих фраз провідну думку статей та зорієнтуватися між їх суперечливими тезами.

Головний аргумент „Вістей“ проти У. Ж. Конгресу є той, що він є „режисерією опортуністичного табору“, бо провід Союзу Українок та організаторки Конгресу це опортуністки.

Коли не помиляємося, то група, яку репрезентують „Вісті“, не відмовляється від співпраці в рядах різних наших національних установ, які — так само як Союз Українок — є в руках „опортуністів“. Коли не помиляємося, то ця група в останніх часах бореться навіть за впливи на терені національних установ. Чому вона заявила інше становище до Союзу Українок і до Жіночого Конгресу? Чому вона не має цієї амбіції, щоб на терені жіночої організації виявити свою силу, азначити свою позицію, аказати напружені — а може навіть постаратися відсунути „опортуністки“ та захопити керму організації у свої руки?

Становища „Вістей“ не можна зрозуміти інакше, як тільки, що воно є признанням власної слабости націоналістичного табору на жіночому відтинку. Українське націоналістичне жіноцтво, в якого імені „Вісті“ говорять, не візьме участі в Жіночому Конгресі тому, що його на жаль ще нема, що воно ще не є чинником з оформлення націоналістичним світоглядом та громадським виробленням. Тут мститься на націоналістах їх постійне легковаження жіноцтва та живання його у власній організації тільки до підрядних функцій.

Коли ми задержалися при закиді „опортунізму“, то додаймо ще, що „Вісті“ не можуть навести жодного факту, жодного прикладу в діяльності Союзу Українок на доказ правди свого твердження. Такий „доказ“ находимо зате в „Студентському Шляху“, який ставить ось який риторичний запит: „Якже можемо ми з нашим наставленням активістичного світогляду працювати побіч наших „матерей“ в рядах їх організованого життя, коли вони не відважуються хочби скромним святом віддати пошану у роковини героїської смерті пам'яті свого активного члена?“

На цей запит хай мені буде вільно відповісти також запитом. Чому авторка названої статті „не відважилася“ згадати прізвиська жінок, про яку в цитованому уступі говорить? Чому мусіть рахуватися з такою „дрібничкою“, як пресова цензура? І чому в такому разі вона не може зрозуміти, що жінки, які стоять на чолі Союзу Українок, які мають почуття відповідальности за національну установу та дорожать нею як великою цінністю, мусять рахуватися з такими „дрібничками“, як закон про стоварищення. Тим більше, що консеквенції у формі закриття товариства далеко більше болячі, ніж конфіскація статті.

Мілена Рудницька.

„Назадництво“ й „опортунізм“ Союзу Українок.

1.

У попередніх статтях, в яких ми обговорювали становище частини преси до Українського Жіночого Конгресу, ми старалися довести, наскільки неоправдана є недовірчивість критичности до нього деяких кол нашого громадянства та чому неприемливі для українського зорганізованого жіноцтва тези категоричної „Меті“. (Гляди „Діло“ чч. 88 і 89 з 4. квітня ч. р. статті п. з. „Шум довкола Жіночого Конгресу“ та „Загальнонаціональні чи професійні установи?“). Сьогодні розглянемо жиди, поставлені Жіночому Конгресові соціалістичними та націоналістами.

Радикальний „Громадський Голос“ відкидає права лівіському жіночому провідові жидати Український Жіночий Конгрес тому, що на його думку організаторки Конгресу не мають нічого спільного з піонеркою українського жіночого руху, Наталією Кобринською, іменем і діяльністю зв'язаний цей ювілейний Конгрес („Громадський Голос“ ч. 6. з 17. ч. р. статті п. з. „Проти лукавства“).

Повишаючи на боці тон названої статті та зриваючи довільно і безпристрасно хід її думки, можна в цей спосіб зясувати становище жидателів: Наталія Кобринська була соціалісткою, лівіський жіночий провід „репрезентує“ правду назадницьку ідеологію, отже коли він злищує пам'яті Кобринської конгресом — то це з його боку лукавство.

Нікто з кругів зорганізованого жіноцтва не перече ніколи, що Н. Кобринська була під впливом гурту Драгоманів-Франко-Павлик. Одначе з другого боку годі твердити, як це робить „Громадський Голос“, що Кобринська була „дослідницею, активною соціалісткою“, що була соціалісткою в марксовському розумінні. Але не це є суттєве для нас питання. Рішальним у даному випадку є те, що Кобринська перейшла до української історії не як піонерка соціалізму, а як піонерка жіночого руху і як таку шанувала українське зорганізоване жіноцтво. Хібаж не так живе товариство, основане Кобринською 1884 р. в Станіславові під назвою „Голос руських жінок“, мало щонебудь відійшло з соціалістичною ідеологією, хіба не стувало жінок соціалісткою? І колиб наші справді Кобринська була „дослідницею соціалісткою“, то чим не відбилося би

право цілому українському жіноцтву віддавати пошану її пам'яті? Чи невідомо „Громадському Голосові“, що деякі думки, ідеї, вартости, які для сучасного покоління мають часто характер односторонности, навіть скрайности, — згодом об'єктивізуються та стають власністю загалу? А так само творчі ідеї, яких за їхнього життя підтримує тільки гурт їх однодумців чи співробітників, опісля стають загально-національною (часто навіть загально-людською) цінністю. Хібаж не став власністю загалу українського громадянства та цінністю цілого Народу Іван Франко (на якого покинується названа стаття, називаючи Кобринську його співробітницею)?

Неоспорним фактом є, що Кобринська репрезентує в нас ідею жіночого руху, а не ідею соціалізму. І тому дивовижним є закид „Громадського Голосу“, що лівіський провід українського жіноцтва не має до неї права. Можна ріжно ставитися до Союзу Українок, але годі зба заперечити, що він є спадкоємцем ідеї Кобринської та що він репрезентує сьогодні український жіночий рух, підготовляючи українську жінку до її великих завдань.

II.

З приводу Жіночого Конгресу появилися також низка статей на жіночі теми в націоналістичній пресі, а саме у „Вістях“ і в „Студентському Шляху“. („Український Жіночий Конгрес. Черговий фазерверк опортуністичного табору“, „Вісті“ ч. 8 з 15. березня ч. р. „З боку опортуністичної режисерії“, „Вісті“ ч. 10 з 29. березня ч. р. — „Роль жінки в житті нації“, „Вісті“ ч. 11 з 5. квітня ч. р. — „На актуальні жіночі теми“, „Студентський Шлях“ ч. 3—4 з березень-квітень 1934). З великим зацікавленням і з великою увагою ми прислухувалися все і прислухуємося до кожного голосу з кругів молоді (зокрема жіночої) тому, що надіялися почути звідси якісь нові думки про роль української жінки в громадському житті. Можна було сподіватися, що націоналістичний табір вкаже жіночий організації і Жіночому Конгресові новий зміст або бодай нові методи праці, що в нього є передумана програмка на що незначайно важну справу, якою для майбутности нації є рівень свідомости і громадської активности жіноцтва.

З великим жалем треба ствердити, що всі дотепершні голоси націоналістичної преси на

Галицький Магазин Новостей Галицька 13. Поручає новини, суни, шовни, зефіри, полотна та всілякі блаватні товари по найнижчих цінах. При закупіві товару від 5. зол. дарок бізети до першорядних жін.

Товари
благатні

вовни, шовки, полотна, постіль

Ф. Ожеховський

Найбільший вибір. — Найнижчі ціни.
Львів, Ринок ч. 29.
7153 40—180 Телефон 23-55.

Англійський журналіст про голод на Радянській Україні.

У льондонському тижневику „Ансерс“ (Відповіді) з 24. лютого 1934. англійський журналіст Івейтінг Віліямс передає свої враження з недавнього походу на Рад. Україну. Ось що він пише про голод:

„За останніх 12 місяців в європейській країні мільйони людей померли з голоду. Ще й нині вмирають вони як мухи. І вмирають у найбагатшому хліборобському краю, без огляду на жнива, найкращі, як каже офіційльний комунікат від 30 літ.

Скрізь казали мені: „Тепер іще страшніше, як було у 1921 р.“ А я знав, що голод у 1921 р. забрав приблизно 5 мільйонів жертв.

Я не оповідаю тільки про те, що тув. Коли я міг, то покидав класичну дорогу, якою водять чужинців і бачив на власні очі людей, що до слів гинули з голоду на вулиці.

„Труп на вулиці! Я не міг вірити. Нарешті звернувся я до одної жінки і вона відповіла мені: „Діти пробували востаннє вийти на вулицю, щоб знайти кусок хліба, але були такі виснажені, що падали“.

Найстрашніше враження лишали мезі діти. Бачив я у Харкові хлопчину худощавого, як кістак, як лежав посередіні дороги, байдужий на небезпеку. Другий хлопчина сидів на смітнику і вибірував шкаралущі з лець.

Дітська цілком бандами бігають по місті і шукають прожитку, вмираючи як дикі звірята. Тоді, як не ставало харчів на селах, багато селян приходило до міст з дітьми і залишало їх там, сподіваючись, що може там їх хто нагодує.

— Скільки мільйонів жертв забрав голод на Радянській Україні? Не маю сміливості відповісти на це. Статистика не каже про це нічого. Офіційно в СРСР ніхто не вмирає з голоду. Лікарям, державним урядовцям, не вільно стверджувати, що хтось умер від голоду. Вони мусять записувати „ослаблене серце“ або „ангіскелія“.

АРХИВІР АНГЛІЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ЕМІЛІЯ БРОНТЕ

БУРЕВЕРХИ

у перекладі М. РУДНИЦЬКОГО.

Окрема книжка на гарному папері, 278 стор.
Обмежена кількість примірників.

ЦІНА 2 ЗОЛ. 50 СОТ.

Для передплатників „Діла“ 1 зол. 80 сот.

Пересилка 50 сот. більше.

В обороні доброго українського імені.

Наклепи Шварцбарта і відповідь на них в американській пресі

Убивник отамана Петлюри Шолом Шварцбарт поїхав до Америки і там виступає як національний жидівський герой. Він заявляє, що виступав як месник своїх земляків тому, що Петлюра організував жидівські погроми. У шікагівському деннику „Сандей Таймс“ з 21. січня ц. р. помістив він інтерв'ю, в якому оповідав історію про страхотні погроми. Між іншим читаємо там, що за 1919 і 1920 рік Петлюра казав вирізати 300.000 (!) жидів і що якби Шварцбарт мав у житті ще раз таку нагоду, то знову повторив би свій учинок.

На цю довгу статтю з фотографіями, у тім самім деннику дав основну відповідь д-р Г. Скегар із Шікаго. Він видрукував відозви Петлюри зі серпня 1919. у справі погромів і навіть авторитетні голоси самих жидів, д-ра Ариольда Марголіна, дипломатичного представника УНР, у Лондоні і відомого англійського письменника Ізраєля Цангвілля. Вони стверджують рішуче, що Петлюра боровся з погромами і був ширим прихильцем жидів, доказом чого є прихильне відношення жидівських діячів до його уряду.

Нині

Великий Театр

Театр Ріжнородностей

„ТОВАРІЩ“
„ФАННІ“

М. ГАЛУШИНСЬКИЙ.

35

3 Українськими Січовими Стрільцями.

СПОМИНИ З РР. 1914—1915.

Економічно-адміністративна служба. — Справа поборів.

Одна з найтрудніших сторін у військової — це грошева господарка, т. зв. економічно-адміністративна служба. В цій справі існує ціла низка службових книжок, повних приписів, розпорядків і т. д. Надто є утворений цілий урядничо-військовий апарат, який має виключно на оці ту сторону військової служби. Приписи ті в деїм відмінні від мирних, але коли хто їх не знає, або не мав нагоди бодай грохи у тім напрямі познайомитись, той блукає тим у тім лабіринті приписів про порції, належності і т. п. Надто сама війна ввела зараз зміни, а змінені відносини потребували нових постанов, приписів і т. д. Коли я хотів під цим оглядом поінформуватись, то не находив серед добровольців відповідних компетентних сил. Мусів іти з тим до завідної комісії 35 п. стр. (Verwaltungskommission). А й тут не могли мені дати відповідних інформацій, лише радили звернутись до військ. команди з проханням вияснити справу оплат, належностей, харчування і т. д.

Як я зазначив вище, серед добровольців не було нікого такого, що виніс би з війська деяке знання військової економічно-адміністративної служби. Вже в самих титулах і назвах, яких уживали в стрілецькій, показувалося чиро-

зуміння справи. Всіх тих, які мали до діла з рахунками, називано у нас „інтендантами“. І так був інтендантом і д. Індишевський, який ще може найбільше заслужив собі на ту назву, інтендантом був і провіантовий і рахунковий старшина, таким був кожний рахунковий підстаршина. Правда, що після трьох літ війни вже з тою назвою не стрічаємося, але вона ще довго покутувала в устах добровольців і в стрілецьких актах. Я пішов зараз до полк. Молліка, щоби зарадив лихові і постарався про відкомендерування до добровольців фахової рахункової сили, не тільки тому, щоби не поробити непотрібних видатків, як радше тому, щоби добровольців не вкорочувати у тім, що їм належить. Зі страху перед тим, щоб у чім не переступити приписів, не давали у нас добровольцям усього того, що було в дійсності вільно дати. Напевно можна сказати, що військової скарб ошадив на нас грубі тисячі.

Вже другої днини після моєї інтервенції повідомив мене полк. Моллік, що моє прохання буде корисно поладнане. Але тільки на обіцянці покінчилось. Під цим оглядом не дала нам військової ніякої помочі, хоч в осуді нашої господарки ставила до нас такі самі вимоги, як там, де находилися фахові сили. Одначе покищо, як довго легіон був разом, не відчували ми дуже браку фахових сил; але пізніше це було незвичайно прикре у своїх наслідках і давало досить приводу до всяких неприємностей, трудів, непотрібної праці, замішання то-що.

Ще з поживою не було великих труднощів. Дешо брали ми з військового магазину.

дешо давав нам від одного доставця сам курінь 35 п. кр. об., записуючи рівночасно до ставлений матеріал як гроші, а інше купували ми або на селі, або в Мукачеві. Так само вся була справа платні (Lohnung und Feldzulage) для мужви. Ясно було також те, що старшинам, звільненим з війська, належалося далі їх побори, які побирали б вони, якби далі служили при війську. Зате зовсім невьяснена була справа поборів легіонових старшин, які не були військовими офіцерами і лише в легіоні їх такими замінували. В цій справі ніхто не міг дати мені ніяких вьяснень, де я не звертався. Але коли справа ставала пекучою і треба було хоч нечно до неї поставитись ясно, я дістав з львівської військової команди акт, який мав нормувати справу належностей легіонових офіцерів. На основі Mltkmdo—Lemgerg. — Landwergruppe L. F. Nr. 3470 з 30. серпня 1914 р. побори стрілецьких стоваришень основуються на розпорядках про стоварищення, покликаних їх такій війни до активної служби. Організація їх така: Коли число мужви такого стоварищення не переступає 50 душ, то командантом такого відділу є підолітер, вище п'ятдесяті — офіцер четар, вище сотки — сотник і двох чотарів вище 150 — сотник і трьох чотарів, при числі 200 — сотник і чотирьох чотарів, а як вище 200 — повстає курінь. Більшої тактичної одиниці над курінь нема. Як бачимо, то ті постанови, менш-більш атідні з тими, що говорив п. Моллік, негідні з постановами проекту який ми подали до затвердження, бо в проекті була мова про полковника і підполковника. Оплати мужви такі самі, як при війську. Одна

Заборонили свято 1. травня.

Болгарський міністр внутрішніх справ заборонив усякі травневі свята в усіх Болгарії. Всіх, яких приловлять на аргтації за святкуванням 1. травня судитимуть на основі закону про охорону держави.

Радять не їхати на гроби.

Японська влада повідомляє китайську манду, що цісар Пуї приїде до Китаю відвідати гробів своїх предків і зажадала охорони для Пуї. Рішучасно зазначила, що робить китайську владу відповідальною за безпеку Пуї. Китайська влада відповіла, що дасть усім китайським державним урядам приказ негайно арештувати Пуї, коли переступив китайський кордон. Китайська влада мотивує розпорядок тим, що Пуї згідно з китайським законом є китайським горожанином і не допустився супроти Китаю державної зради. Щоби не прийшло до дальших політичних зрушень, домагається китайська влада, щоби цісареві Пуї в його власному інтересі японський уряд відрядив їхати до Китаю.

Преса — це нині найпевніша зброя у змаганнях народу. Тому кожний український громадянин повинен стати передплатником „Діла“.

Затонула скеля з людьми.

У Норвегії, недалеко міста Алесунда, на фьорді Та наслідком сильного приливу моря впала в море скельна стіна та з нею 39 людей. Вони загинули. Опісля хвилі, вдаряючи трічі затопили сушу на просторі 700 м., залили два села, завалили 6 домів і затопили дальших 17 людей.

По широкому світі.

— Християнсько-соціалістична партія в Австрії вибула з дня 1. травня ц. р. розв'язана.
— Два більшовицькі літаки в рятуючій місії "Чайська" розбилися біля рога Анадір. Літаки зруйнувалися від смерті.
— Міс. Барту привіз на конференції німецького амбасадора в Парижі, а ліним обговорив французько-німецькі взаємини.
— Прем'єр Думерг відбув нараду з французьким амбасадором Лявошем в Ваашаві і Лявошем в Берліна.
— У Москві помер головний інженір і заступник директора більшовицького летунського апарату Макаровський.
— Мадярські легітимісти влаштували жахливу академію з приводу 14-ої річниці смерті Карла. З того приводу дійшло до сутичок між студентами і легітимістами. Поліція привернула на арештувати 4 особи.
— Банкір Іссуа від'їжджає до Смирни, де він керує Експаном віде до Зл. Держав.
— Провідник болгарської народно-соціалістичної партії Кріста Кунчев приїхав до Мінхена, звідки його партія налічує 10.000 членів. Членів носить теж брутальні однострої, як гітлерівці.

Еміграційні справи.

В СПРАВІ ЕМІГРАНТІВ ДО ЗЛ. ДЕРЖАВ П. А. Емігранти, котрі стараються за виїзд до своїх країн до Злучених Держав Північної Америки, а мають карти вступу в наваженнім їм, коли мають явитися в американський консулат, повинні безумовно порозумітися зі своєю країною в Америці, щоб провітрити, чи заборона, видана на еміграційний стан, переслана вже до консулату в Варшаві. Варшавський консулат не має ніякому емігрантові візи без докладного промірня, який в стан опадності взаємної угоди та скільки вносить в дохід чи місячний прожиток. Інакше до Варшави нема емігрантові в'їзти. Вже краще оголоситись до Еміграційного Дому (Львів Вишневецьких 4), щоб накласти подання до Американського консулату в нову карту вступу.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЕМІГРАНТІВ ДО БРАЗИЛІЇ.

Бразильська влада змінила спосіб видавання і засвідчування віз на приїзд до Бразилії з країн або аналіомх. Візання до Бразилії встановлені після 15. лютого, мусять бути завірені "Департаменту Національ до Поваженн". Мо його експозитують, бо в противному випадку емігрант не зможе в'їзти в Бразилію, він буде мати завізовану паспорт.

та старшин такі, як найстаршої підполіцейської часті, а надто, коли вони знаходяться в службі, повинні мати денний додаток (Taggeld), який для четаря 4 корони, для сотника 6 к., для кур'єра 10 кор. денно. Цей денний додаток виплачується тоді, коли який офіцер не є в службі. Назви офіцерських степенів не відносяться зовсім військовим, а були лише: Inf-Kompagnie і Batalions-kommandant.

Що ті постанови не відповідали відносно, у це ніхто не вважався. УСС. не були ніяким стоварищенням, але були військом; всім ж впровадженню вересня та жовтня отся поставили за основу при виплаті військових пенсій для старшин з тим, що кожний із старшин висловлював її по своєму. Щобні відтак не повертатись до тієї справи, вказу тільки на те, що лише четарі та деякі сотники, які не були військовими старшинами, вдоволялися зразу таким додатком. Однак деякі з військових старшин поясняли справу так, що їм належить тільки побори справжні, а надто ж денний додаток 6 к. або 10 к., відповідно до того, яку команду. А не бракло і таких випадків, де, при належній оплаті, побирав старшина і пенсійний додаток, зв'язаний з веденням вищої команди, а крім того й денний додаток, приписаний для старшин стрілецьких стоварищень. З того виходило, що побирав потрібну платню. Що внаслідок того рахункове зіставлення було дуже трудно зробити, що зв'язки з поодинокими складовими рахунками були неможливі, що треба було якось покласти, — ясне і зрозуміле.

(Далі буде.)

3 природи й техніки.

ОСВІТЛЕННЯ ЛЕТУНСЬКИХ ШЛЯХІВ І ЛЕТОВИЩ.

Сьогодні майже не викидають світляних знаків для наваження летунських шляхів. Їх перші модерні прилади, поміщені на поклаті літаків; вони призначені для "світних" летів, себто летів, що не вимагають безпосередньої орієнтації у терені. Крім цього летун може кожної хвилини дізнатися при допомозі радіа, чи летить у бажанім напрямі.

Світляних знаків уживають нині переважно на летовищах: на тих місцях шляху, де літакам загрожує небезпека. Тому істнує міжнародна умова, що всілякі перешкоди, як проводи високої електричної напруги, антенні вежі тощо мусять бути означені на шляху червоним світлом. Довжина хвилі цього світла устійнена умовою на 6100 Ангстремів.

Кожне летовище мусить мати своє характеристичне освітлення. Ліхтарня летовища мусить бути так уладжена, щоб летун міг зареєструвати, над яким летовищем находитись. Площа летовища обмежена згідно з міжнародними умовами помаранчевими світлами (довжина хвилі 5960 Ангстремів). Напрямок найліпшого причалу мусить бути означений на летовищі зеленими світлами (довжина хвилі 5100 Ангстремів).

ІСТОРІЯ КОМПАСУ.

З інтерпретації грецьких і латинських текстів виходить, що компас був відомий уже у старинній Єгипті, а саме у колах учених (жерців). Пізніше став він професійною тайною моряків і гірників. Відомості про нього датуються від часу, коли людина стала перероблювати залізні руди. Цікавий факт, що перші зароди, які аналізи про прикладення магнетної стрілки (себто китайці, прагерманці і мешканці середземноморських країв) виводилися в пустинно-степовій низині Турану (між Каспійським морем і горами Тяньшан та Паміром).

Записки стверджують, що у Китаю зміли користуватись магнетною стрілкою вже з початком 11. віку, у середній Європі з кінцем 12. віку, хоч деякі дослідники приймають, що в Європі компас був відомий ще вчасніше і то незалежно від Китаю.

ІТАЛІЯ ВІДВЕРТАЄТЬСЯ ВІД ВУГІЛЛЯ.

Ще 1926 р. Італія спровадила до себе 15 мільонів тон вугілля, а вже 1932 р. звів вугілля рівнявся тільки 8,2 мільонам тон. Причиною цього є не тільки криза, але також і переорганізація італійської комунікації.

А саме за 4 роки 60 відсотків усієї кількості комунікаційних засобів Італії має електрифікуватись. Електричного струму достатньо італійські гідроелектричні. При допомозі державних допомог розбудували крім цього сітку особових автобусів так, що довжина їх ліній рівня сьогодні 60 тисяч кілометрів. Потрібно до цього

го року побирає Італія у Радянщині, Румунії та Албанії.

Так само при будові кораблів уряд впливає на корабельні підприємства, щоб вони не будували більше парових кораблів, опалюваних вугіллям, а лиш моторові кораблі. Тепер 62 відсотки італійської пасажирської флотії це вже моторові кораблі. Коли річ у торговельній флотії, то італійський уряд задумує допомогти при будові нових 100 кораблів, якщо вони будуть моторовими кораблями.

МАЙБУТНЄ КАМЧАТКИ.

Донедавна вважали Камчатку, півострів на Далекому Сибірі, поверхні 270 тис. квадратних кілометрів, пушею без більшого господарського значіння. Усього населення було там приблизно 9.000 душ, розмішаних у кільканадцяти селах. Однак в останніх роках образ Камчатки зовсім змінився. А саме Камчатка належить так само, як північна частина європейської Радянщини та Сибіру, до найбагатших у деревообласть світа. Внаслідок вирубу лісів та збільшеної довіри рибного населення Камчатки збільшилось до 40 тисяч. Головне місто Петропавловськ, що мало у 1914 р. тільки 400 мешканців, має їх нині 1.000 і стало визначною пристанню, куди улітку збирається рибацька флотія та куди правильно заїжджають парові кораблі з Владивостока. На основі геологічних дослідів відкрили на Камчатці поклади заліза, міді, вугілля, золота і ропи. У 1933 р. вивезли з Камчатки 700 тисяч шестистінних метрів дерева. Ця кількість була б більша, колиб засоби транспорту були ще вигідніші. Сотні японських рибалок причаляють до Камчатки і вловлюють рибу азовж більших рік та морського побережжя. За рибу вторгували 1928 р. 5 і пів мільона карбованців, а вже 1932 р. 552 мільони карбованців. У 1932 р. азовж 197 тисяч сотнарів риб, які дали працю 15 підприємствам.

БІРДОВА ЕКСПЕДИЦІЯ ДО ПІВДЕННОГО БІГУНА.

З початком південного літа 1933-34 р. виїхали до південного бігуна 2 експедиції, а саме: 5. грудня 1933 виїхав з міста Дунаїн (на півдні острова Нової Зеландії) американський летун Лінкольн Ельфорт у товаристві норвежця Ріквера Ляраена та відомого з нещадної подорожі півдним човном до Північного Полярного Моря австралійського летуна Вількінса. Зате американський адмірал Р. Евеллін Бірд, що перший перелетів понад оба бігуни, виїхав 11. жовтня м. р. з Бостону. Бірд має крім літаків (літак цей недавно мав катастрофу і не налетівся вже до вжитку) ще 150 осіб (їх провідником є капітан Іаніс Тейлор) на кораблі "Яків Руперт". Бірд дістався до старого табору в 1929 р. "Мала Америка", де свого часу мусів залишити літак та інші засоби. Завданням обох експедицій є розвідати побережжя та сушу між морем Росса і морем Вадлі. Досі не з'ясує, чи між цими морями нема часом морського проливу.

А. Л.

НОВИНКИ

— ЧЕРЕВИКИ жіночі, мужеські і дитячі купуйте в одиночій українській Магазині Взуття "КОМЕТА" Львів — Ринок 21. Сповідіть гасло "Свій до Свого." 68/53 20-?

— Церковні брокати, борти, френдалі, наплечні хрести, панаму до вишивання фелонів і фан, давони, всі готові церковні річи, плашениці, книги, світло, кадило, печатки для Парох. Урядів, хінсько-сріб. і альпакове столове накриття, ліжка, прапори і відзнаки, поручає Дім тор.пром. "ДОСТАВА" у Львові, Домініканська 11/1. і Руська 20, в Перемишлі, Костюшка 5 і в Театрополі, Руська 14. 1106 40-?

— "Distinction" — косметичний кабінет вул. Коперника 42 а П. пов., тел. 72-18 виконує всякі косметичні заходи фахово-дипломованими силами. Веде курс трьохмісячної науки косметики, що дають право виконувати практику самостійно. Вписи трівають. 1394 2-10

— Інститут чистоти у Львові. При Бернардінській площі ч. 2. у Львові відкрила фірма Шіхт-Левеа А. С. Варшава в середу 11. ц. м. іститут чистоти, де безплатно подаватимуть вістки як прати різні тканини зі шовку, вовни, біле та кольорове білля і т. ц. Інститут відкритий щодня від 9. години рано до 7. вечором. Крім цього що по понеділка відбудуватимуться в год. 7. вечором відкрити на цю тему. Ініціати ва фірми Шіхт-Левеа заслугоє на повну увагу, бо великий досвід цієї фірми вказує, що відносно прання всякого рода тканин не одного можна буде у неї навчитись.

— Пасхальна Драма в Городку. На численні заохочення провінціального громадянства відбудеться уполудудневе представлення Пасхальної Драми в Топіну на сцені 15. квітня ц. р. в год. 4. попод. в залі Т-ва "Памінь" в Городку.

З огляду на високий рівень і актуальність цієї вистави, побажана була би присутність і львівського громадянства тим більше, що є догідні залізничні получення. Поїзд відходить зі Львова 14.20, а вертає з Городка 21.20.

— "Українська Жорж Занд: любов у мотті Марка Вовчка". На цю тему виголосить відчит п. Павло Зайцев, колишній видавець і головний редактор найкращого українського історичного журналу "Наше Минуте" в Києві, відомий діяч і вчений, тепер асистент варш. університету. Відчит відбудеться заходом Т-ва Письменників і Журналістів ім. І. Франка, 14. квітня ц. р. у 18 год. в залі Української Бесіди у Львові, вул. Рутівського ч. 22.

— Хто виграв на лотерії? В першій дні тягнення Держ. Клясової Лотерії виграні впади на такі числа: 15.000 зол. на ч. 1161, 32836, 88178, 162744. 10.000 зол. на ч. 23511, 48440, 123434, 137243, 138000. 10.000 зол. на ч. 163744. 5.000 зол. на ч. 46731, 80000, 4481, 142714. 5.000 зол. на ч. 19746, 67690. 2.000 зол. на ч. 2880, 34808, 27500, 80739, 98325, 135461, 139611, 149612, 151809. 2.000 зол. на ч. 75048, 39399, 124946, 157731, 160439, 168416. 1.000 зол. на ч. 26288, 33036. 1.000 зол. на ч. 16248, 6804, 95552, 59360, 91517, 76236, 90747, 104211, 136157, 157531. 500 зол. на ч. 118622, 154848, 53748, 25195, 167579, 10759, 11986, 139191, 16157, 52210, 166291, 167345, 55135, 59533, 77562, 72858, 95241, 99306, 142635, 102661, 116723, 146832, 150293, 165675. 500 зол. на ч. 36407, 11529, 14511, 60534, 32336, 61483, 36721, 44134, 57778, 54058, 68490, 63450, 60794, 78576, 77787, 82640, 110012, 104401, 117437, 121814, 137301, 168976, 163724, 81618.

ГАЛАНТЕРІЯ ЖІНОЧА І МУЖЕСЬКА У ВЕЛИКИМ ВИБОРІ По цінах дуже низьких. Поручає Ф-ма ЗІГМУНТ ЗАЛЕСКИЙ вул. Воїнів ч. 4.

мі в кожному випадку вислав свого відповідника

Диригентський курс в Перемишлянах. Дня 19. березня ц. р. відбулася в Перемишлянах заходом видавці філії Т-ва „Просвіта“ конференція в справі організації диригентського курсу. На конференцію явилось п'ятьох членів відпоручників читальні, які одголосо заявили за організуванням такого курсу. В короткому часі приступлено до реалізації тої резолюції, бо вже дня 22. березня відбулася перша лекція. Курсом проводить організатор просвітній філії п. Василь

Нові книжки й журнали.

ВІСТІ УКРАЇНСЬКОГО ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАРСЬКОГО ІНСТИТУТУ
ІНСТИТУТ ГОСПОДАРСЬКОГО АКАДЕМІЇ Ч. С. Р.

З друкарні Вид. Спідки Дніло. 1918